

عنوان مقاله:

بازخوانی و نقد گفتمان شرقی-غربی در اندیشه دین پژوهان ایرانی دوران معاصر

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های ایران‌شناسی، دوره 13، شماره 1 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسنده:

فاطمه توفیقی - استادیار گروه دین پژوهی، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران

خلاصه مقاله:

آثار متفکران راست گرا و چپ گرا درباره جایگاه اسلام و ایران در جهان، از الگوی مشترکی پیروی می کند که در آن اسلام (و به ویژه تشیع) و ایران به هم پیوسته اند، فهم شهودی و اشراقی که یکی از شاخصه های اصلی حکمت اسلامی و ایرانی است بدیلی پیشرو برای علم و فن (تکنیک) مدرن غربی است؛ از این رو اسلام در روایت پیشرفت نقشی محوری دارد. در تمام این تصاویر، دوگانه شرقی غربی حاکم است؛ یعنی جهانی دویاره تصویر می شود که در آن دو نوع فهم و دو نوع علم و دو نوع رابطه بین افراد دیده می شود. در این مقاله، با تحلیل گفتمان آثار (عمدتاً دین پژوهانه) تعدادی از متفکران شاخص آن روزگار یعنی عبدالحسین زرین کوب، مرتضی مطهری، سیدحسین نصر، احمد فردید، علی شریعتی، داریوش شایگان می کوشم تصویری از سیطره گفتمان شرقی غربی بر تفکر ایران پیش از انقلاب به دست دهم. باوجود تفاوت های زیاد میان خاستگاه و روش و هدف و مدعای متفکران یادشده، همه در این اشتراک داشتند که برای اثبات سخن خود، از گفتمان مبتنی بر دوقطبی شرق و غرب استفاده کنند. در پایان، در نگاهی انتقادی نشان خواهم داد که چگونه این گفتمان برساختی، برای فهم علمی، آسیب زا بوده است.

کلمات کلیدی:

غرب زدگی، گفتمان شرقی غربی، زرین کوب، شریعتی، مطهری، نصر، فردید، شایگان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1696166>

